

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 187/09-43

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2009 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta o sťažnosti M. K., D., zastúpenej advokátkou JUDr. M. P., Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 1031/1989 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. K. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 1031/1989 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 1031/1989 konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. M. K. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 8 500 € (slovom osemtisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. M. K. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 292,26 € (slovom dvestodeväťdesiatdva eur a dvadsaťšesť centov), ktorú je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť na účet jej advokátky JUDr. M. P., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 187/09-26 zo 14. mája 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. K., D. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej aj „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 1031/1989.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že: *„V roku 1989 som ako navrhovateľka podala na Okresný súd v Žiline návrh na začatie konania, ktorým som sa domáhala určenia*

vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam proti odporcovi J. H. a spol. Toto konanie sa vedie na Okresnom súde v Žiline pod č. k. 6 C 1031/89.

Súd vo veci vytýčil prvé pojednávanie po 4 rokoch od podania môjho návrhu, a to dňa 06. 09. 1993 - pričom toto pojednávanie odročil na neurčito za účelom ohliadky na mieste samom. (...)

Následne mi bola doručená z Okresného súdu v Žiline odpoveď na moju sťažnosť na prietáhy v konaní zo dňa 18. 10. 1996, ktorá bola postúpená Okresnému súdu v Žiline z Ministerstva spravodlivosti SR dňa 29. 10. 1996, pričom podpredseda okresného súdu(...) uviedol, že moja sťažnosť bola dôvodná a subjektívne prietáhy v konaní ústne vytkol predsedkyňi senátu a nariadil jej, aby vo veci neodkladne konala.

Následne rok po tejto odpovedi bolo vytýčené vo veci pojednávanie, a to dňa 10. 10. 1997, ako ohliadka na mieste samom, pričom išlo o pojednávanie vytýčené po 4 rokoch od posledného pojednávania.

Posledný úkon súdu bol teda formou ohliadky na mieste samom, a to v roku 1997.

Od tohto dátumu (10. 10. 1997) Okresný súd v Žiline termín na pojednávanie nevytýčil ani vo veci nevykonal žiadny procesný úkon, napriek tomu, že v súčasnosti ide už o 20 rokov trvajúci spor.

Dňa 15. 06. 1998 som v predmetom spore žiadala vytýčiť termín na pojednávanie, ďalej dňa 26. 09. 2006 som do rúk predsedu Okresného súdu v Žiline urobila sťažnosť formou podania, ktorým som žiadala, aby súd vo veci vytýčil pojednávanie a vo veci vydal prvostupňové rozhodnutie, nakoľko takto dochádza k prietahom v konaní a porušuje sa tak článok 48 ods. 2 Ústavy SR.

Napriek týmto mojím urgenciám adresovaným Okresnému súdu v Žiline ako aj predsedovi Okresného súdu v Žiline, Okresný súd v Žiline vo veci od roku 1997 nevytýčil žiadne pojednávanie a vo veci nevydal ani prvostupňové rozhodnutie. (...)

Okresný súd v Žiline porušil moje ústavné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde v Žiline, č. k. 6 C 1031/1989, nakoľko súdne konanie prebieha už 20 rokov a za obdobie 12 rokov (od roku 1997) súd vo veci nekonal. (...)

Pri uplatnení ochrany môjho základného práva som využila všetky právne prostriedky, ktoré mi právne predpisy na jeho ochranu poskytujú. Dňa 26. 09. 2006 som

podala sťažnosť – podanie proti porušovaniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa § 62 zák. č. 757/2004 Z. z. (zákon o súdoch) v znení neskorších predpisov predsedovi Okresného súdu v Žiline. Tým som splnila podmienku ustanovenú v § 53 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.“

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo M. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Okresným súdom v Žiline postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 1031/1989 porušené bolo.

Okresnému súdu v Žiline prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 1031/1989 konať bez zbytočných prietahov.

M. K. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 16.597,- € (...), ktoré je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd v Žiline je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľky advokátke JUDr. M. P., advokátke, s. r. o., Ž., vo výške 292,26 €(...).“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho podpredseda listom sp. zn. SprS/247/2009 zo 16. júla 2009 a právna zástupkyňa sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 30. júla 2009.

2.1 Podpredseda okresného súdu vo svojom vyjadrení, ktorého prílohu tvoril prehľad vo veci vykonaných procesných úkonov a vyjadrenie zákonného sudcu, k predmetnej veci uviedol:

„Podľa vyjadrenia konajúceho sudcu je v tejto veci už deviatym zákonným sudcom. K postupu sudcov, ktorým bola vec pridelená pred ním, sa vyjadrovať nebude. Spis mu bol pridelený dňa 18. 1. 2007 po sudkyňi, ktorá bola preložená na súd vyššieho stupňa. Fyzicky

spis obdržal až dňa 22. 4. 2008, keďže tento sa dovtedy nachádzal u vyššej súdnej úradníčky. Táto mala podľa pokynu predchádzajúcej sudkyne vo veci vyhotoviť skutkový a právny rozbor veci. Vzhľadom na veľké množstvo pridelených spisov nebol schopný okamžite vo všetkých konať. V tejto veci tak vykonal úkony v mesiaci marec 2009 a žiadal správy od správy katastra a Obce D. Vo veci sa jedná o vlastnícku vec, kde od podania návrhu došlo k zmenám v katastri nehnuteľností a účastníci konania sú aj neznáme osoby, po ktorých treba zistiť právnych nástupcov, prípadne konať so Slovenským pozemkových fondom. Keďže v priebehu konania navrhovateľka niekoľkokrát zmenila návrh, bola právnej zástupkyňi navrhovateľa zaslaná výzva na upresnenie predmetu konania a okruhu účastníkov. Výzva jej bola doručená dňa 13. 3. 2009 a právna zástupkyňa navrhovateľky podaním zo dňa 6. 5. 2009 požiadala o predĺženie lehoty o 90 dní. Pritom však dňa 9. 4. 2009 podala predmetnú sťažnosť na ústavnom súde.

Po oboznámení sa so stanoviskom konajúceho sudcu a prehľadom úkonov vo veci konštatujem, že v predchádzajúcom období došlo vo veci k prietahom. Od podania návrhu na súd dňa 6. 5. 1985 až do r. 1994 sa vo veci riadne konalo a nemožno konštatovať, že by dochádzalo k prietahom. K zdržaniu došlo v nasledujúcom období, kedy boli ďalšie úkony vykonávané až v r. 1996 a 1997. V ďalšom období až do marca 2009 súd vo veci riadne nekonal. K otázke spôsobenia prietahov v tomto období v súčasnej dobe nie je možné zaujať stanovisko, nakoľko sudcovia, ktorí v tomto období boli vo veci zákonnými sudcami, už na tunajšom súde nepracujú. Súčasný zákonný sudca potom, ako nastúpil na výkon funkcie, prevzal veľké množstvo nerozhodnutých vecí, a preto nemohol v každej bez prietahov konať. V tejto veci tak začal konať v mesiaci marec 2009, kedy boli vykonané úkony smerujúce k príprave pojednávania. Vzhľadom na neurčitost' predchádzajúcich podaní navrhovateľky bola cestou právnej zástupkyne vyzvaná na upresnenie návrhu. Písomným podaním právna zástupkyňa navrhovateľa požiadala o predĺženie lehoty na upresnenie podaného návrhu. Ďalší postup súdu tak závisí od upresnení návrhu právnu zástupkyňou navrhovateľky.“

Zároveň podpredseda okresného súdu oznámil, že „súhlasí s upustením od ústneho prejednania veci“ v konaní pred ústavným súdom.

2.2 Právna zástupkyňa sťažovateľky vo svojom stanovisku z 30. júla 2009 k vyjadreniu okresného súdu iba oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v konaní o sťažnosti sťažovateľky.

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom okresného súdu bolo, alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 140/06).

II.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 6 C 1031/1989:

- 6. máj 1985 – sťažovateľka podala okresnému súdu návrh proti týmto odporcom: 1. J. H. (ďalej len „odporca v 1. rade“), 2. A. H. (ďalej len „odporkyňa v 2. rade“), 3. D. B. (ďalej len „odporkyňa v 3. rade“), 4. F. L. (ďalej len „odporkyňa vo 4. rade“), 5. Ing. F. P. (ďalej len „odporca v 5. rade“), 6. Š. P. (ďalej len „odporca v 6. rade“), 7. J. P. (ďalej len „odporca v 7. rade“), 8. Československý štát zastúpený finančným odborom Okresného národného výboru v Ž. (ďalej len „ONV“ alebo len „odporca v 8. rade“) a 9. J. P. (ďalej len „odporca v 9. rade“, spolu ďalej len „odporcovia“) o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam (pôvodne pridelená sp. zn. 7 C 374/85),

- 29. máj 1985 – okresný súd nariadil pojednávanie na 17. jún 1985, zároveň žiadal o pripojenie spisov Štátneho notárstva Ž. (ďalej len „štátne notárstvo“) sp. zn. D 144/80, sp. zn. 4 D 1263/83, sp. zn. D 766/65, sp. zn. D 558/79, sp. zn. 4 D 832/84 a sp. zn. 4 D 1318/84,
- 31. máj 1985 – okresný súd uznesením ustanovil Miestny národný výbor D. (ďalej len „MNV“) za opatrovníka odporcom v 1. až 3. rade z dôvodu, že ich pobyt sa nepodarilo zistiť,
- 11. jún 1985 – ONV sa vyjadrilo k návrhu sťažovateľky,
- 17. jún 1985 – na pojednávanie sa nedostavili opatrovník odporcov v 1. až 3. rade a odporcovia vo 4., 5., 6. a 8. rade, okresný súd pojednával v ich neprítomnosti, po vyjadreniach prítomných účastníkov konania bolo pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu predvolania všetkých účastníkov,
- 20. september 1985 – okresný súd nariadil ohliadku na mieste samom na 10. október 1985, sťažovateľku vyzval na zaplatenie preddavku na trovy ohliadky,
- 10. október 1985 – okresný súd vykonal ohliadku na mieste samom,
- 22. október 1985 – okresný súd urgoval pripojenie spisov žiadaných od štátneho notárstva,
- 18. november 1985 – okresný súd opätovne urgoval pripojenie spisov od štátneho notárstva,
- 15. január 1986 – okresný súd žiadal Stredisko geodézie v Ž. (ďalej len „stredisko geodézie“) o identifikáciu nehnuteľnosti,
- 17. apríl 1986 – okresný súd urgoval žiadosť z 15. januára 1986,
- 23. máj 1986 – okresný súd opätovne urgoval žiadosť z 15. januára 1986,
- 7. august 1986 – okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie,
- 19. august 1986 – okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za znalecké dokazovanie,
- 28. august 1986 – sťažovateľka zaplatila súdny poplatok za znalecké dokazovanie,
- 20. október 1986 – okresný súd zrušil uznesenie zo 7. augusta 1986 o ustanovení súdneho znalca Ing. Š. K. a vypracovaním znaleckého posudku poveril Ing. V. R.,
- 20. máj 1987 – súdny znalec Ing. V. R. predložil znalecký posudok,
- 1. júl 1987 – okresný súd nariadil pojednávanie na 23. júl 1987,
- 14. júl 1987 – ONV doplnil svoje vyjadrenie doručené okresnému súdu 11. júna 1985,

- 23. júl 1987 – okresný súd pojednávanie odročil vzhľadom na potrebu odstránenia rozporu medzi znaleckým posudkom a identifikáciou parciel, a to výsluchom súdneho znalca Ing. R.,
- 4. august 1987 – okresný súd uložil zložiť preddavok na trovy ohliadky na mieste,
- 20. august 1987 – sťažovateľka zložila preddavok na trovy ohliadky,
- 31. august 1987 – okresný súd nariadil ohliadku na mieste samom na 8. september 1987,
- 8. september 1987 – okresný súd vykonal ohliadku na mieste samom,
- 15. september 1987 – okresný súd nariadil kontrolné znalecké dokazovanie a vypracovaním znaleckého posudku poveril Ing. M. K.,
- 3. november 1987 – okresný súd upustil od kontrolného znaleckého dokazovania, pretože sa nejaví potrebné a odporuje zásade ekonomického konania, zároveň nariadil pojednávanie na 19. november 1987,
- 18. november 1987 – MNV potvrdilo užívanie nehnuteľnosti sťažovateľkou,
- 19. november 1987 – Jednotné roľnícke družstvo D. potvrdilo užívanie záhumienok parc. čísla 5408, 5999, 5353, 6008/2,
- 19. november 1987 – na pojednávanie sa nedostavili odporcovia ani opatrovník (odporcov v 1. až 3. rade), právna zástupkyňa sťažovateľky na pojednávaní upresnila petit návrhu, okresný súd uznesením pripustil zmenu žalobného petitu, následne vyhlásil rozsudok, ktorým zrušil a vyporiadal podielové spoluvlastníctvo k spornej nehnuteľnosti tak, že výlučnou vlastníčkou sa stáva navrhovateľka, ktorá bola zviazaná vyplatiť odporcom súdom určené finančné sumy,
- 6. január 1988 - rozsudok okresného súdu z 19. novembra 1987 nadobudol právoplatnosť.
- 28. november 1989 – Najvyšší súd Slovenskej socialistickej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom sp. zn. 1 Cz 105/89 z 28. novembra 1989 rozsudok okresného súdu č. k. 7 C 374/85-66 z 19. novembra 1987 zrušil, pretože ním bol porušený zákon,
- 20. december 1989 – rozsudok najvyššieho súdu bol doručený okresnému súdu (veci bola pridelená sp. zn. 6 C 1031/89),
- 28. december 1989 – okresný súd doručoval rozsudok najvyššieho súdu účastníkom konania,
- 7. marec 1990 – okresný súd vyzval sťažovateľku, aby predložila list vlastníctva na parcelu č. 3781, zároveň žiadal pripojiť spisy sp. zn. D 1398/85 a sp. zn. D 1142/89,

- 12. marec 1990 – sťažovateľka predložila výpis PK, vložka 409, p. č. 3781, k. ú. D.,
- 8. august 1990 – okresný súd nariadil pojednávanie na 17. september 1990,
- 17. september 1990 – na pojednávaní okresný súd uznesením pripustil, aby na strane odporcov ako vedľajšia účastníčka vystupovala V. S. (ďalej len „vedľajšia účastníčka“), okresný súd pojednávanie odročil na neurčito; vedľajšej účastníčke uložil predložiť relevantné doklady; nariadil kontrolné znalecké dokazovanie; ohliadku na mieste samom a sťažovateľke uložil zaplatiť zálohu na znalecké dokazovanie a ohliadku miesta,
- 24. september 1990 – sťažovateľka zaplatila preddavok na znalecké dokazovanie a ohliadku miesta,
- 7. marec 1991 – okresný súd nariadil kontrolné znalecké dokazovanie a vypracovaním znaleckého posudku poveril Ing. M. K.,
- 2. máj 1991 – súdny znalec Ing. M. K. predložil kontrolný znalecký posudok,
- 10. máj 1991 – okresný súd zasielal kontrolný znalecký posudok účastníkom konania a vedľajšej účastníčke,
- 16. máj 1991 – právna zástupkyňa sťažovateľky rozšírila návrh vo veci samej,
- 23. máj 1991 – vedľajšia účastníčka konania sa vyjadrila k podanému kontrolnému znaleckému posudku, ktorý žiadala doplniť,
- 24. máj 1991 – vedľajšia účastníčka namietala zaujatosť dvoch sudcov okresného súdu,
- 3. jún 1991 – Obvodný úrad Ž. (ďalej len „obvodný úrad“) ako nástupca ONV – odporcu v 8. rade, sa vyjadril ku kontrolnému znaleckému posudku,
- 30. júl 1991 – zákonná sudkyňa požiadala sudcov okresného súdu o vyjadrenie k námietke zaujatosti vznesenej vedľajšou účastníčkou,
- 6. august 1991 – vedľajšia účastníčka podala odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 22. júla 1991, ktorým určil znalečné súdne znalcovi,
- 26. august 1991 – spis bol predložený Krajskému súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o námietke zaujatosti a o odvolaní vedľajšej účastníčky proti uzneseniu okresného súdu z 22. júla 1991,
- 30. august 1991 – krajský súd uznesením sp. zn. 18 Nco 57/91 rozhodol, že okrem štyroch sudcov okresného súdu ostatní nie sú vylúčení z prerokovania a rozhodovania danej veci, zároveň krajský súd uznesením sp. zn. 18 Co 361/91 odvolanie vedľajšej účastníčky proti uzneseniu okresného súdu z 22. júla 1991 zamietol,

- 13. október 1991 – uznesenia krajského súdu boli doručené okresnému súdu,
- 5. november 1991 – vec bola prikázaná sudkyňi JUDr. P.,
- 2. apríl 1992 – okresný súd nariadil pojednávanie na 8. apríl 1992,
- 8. apríl 1992 – na pojednávanie sa dostavila iba sťažovateľka a jej právny zástupca, okresný súd pojednávanie odročil na neurčito z dôvodu opätovného predvolania účastníkov konania a súdneho znalca Ing. M. K.,
- 4. máj 1992 až 1. jún 1992 – zákonná sudkyňa bola práceneschopná,
- 10. júl 1992 – okresný súd nariadil pojednávanie na 20. august 1992,
- 3. august 1992 – pojednávanie nariadené na 20. august 1992 bolo preložené na 4. september 1992,
- 4. september 1992 – na pojednávanie sa nedostavili odporcovia, okrem zástupcu odporcu v 8. rade (obvodný úrad) ani súdny znalec, okresný súd pojednával v ich neprítomnosti, po vyjadreniach právnej zástupkyne sťažovateľky a zástupcu odporcu v 8. rade okresný súd odročil pojednávanie na neurčito s tým, aby sa súdny znalec Ing. M. K. vyjadril k namietaným skutočnostiam vedľajšej účastníčky,
- 6. august 1993 – okresný súd nariadil pojednávanie na 6. september 1993,
- 6. september 1993 – na pojednávaní okresný súd zistil, že odporca v 7. rade zomrel, odporca v 8. rade súhlasil so zmenou v osobe odporcu v 8. rade, ktorým má byť Obec D. (ďalej len „obec“), okresný súd túto zmenu pripustil, po vyjadreniach účastníkov konania a výsluchoch svedkov pojednávanie odročil na neurčito s tým, že bude nariadená ohliadka na mieste samom, bude ustanovený sub-kontrolný súdny znalec a na mieste samom budú vypočutí svedkovia,
- 17. september 1993 – právna zástupkyňa sťažovateľky oznámila okresnému súdu, že odporca v 7. rade zomrel 31. marca 1988 a jeho dedičmi sú F. P., J. P., Š. P. a M. C., ďalej oznámila, že A. P. zomrel 11. októbra 1991 a dedičmi po ňom sú M. P., E. P. a M. P., na všetkých menovaných žiadala rozšíriť žalobu,
- 13. apríl 1994 – okresný súd žiadal pripojiť spisy sp. zn. D 144/80, sp. zn. 4 D 1260/83, sp. zn. 4 D 832/84, sp. zn. 4 D 1318/84, sp. zn. D 1398/85, sp. zn. D 351/87, sp. zn. D 558/79, sp. zn. D 766/65, sp. zn. D 722/76, sp. zn. Čd 486/64 a sp. zn. 7 C 825/87,

- 29. októbra 1994 – okresný súd žiadal notárku JUDr. T. V. o oznámenie, v akom štádiu sa nachádza konanie sp. zn. D 315/88, zároveň žiadal pripojiť spisy sp. zn. 2 D 1142/89 a sp. zn. 1398/85,
- 4. november 1994 až 16. január 1995 – zákonná sudkyňa bola práceneschopná,
- 4. január 1995 – notárka JUDr. T. V. oznámila okresnému súdu, že nie je možné zistiť, v ktorom dedičskom spise sa spis sp. zn. D 315/88 nachádza, preto nevedela oznámiť okresným súdom požadované údaje,
- 16. máj 1995 – okresný súd zistil, že požadovaný spis sp. zn. D 282/71 bol zlúčený v sp. zn. D 1398/85,
- 13. marec 1996 – okresný súd uznesením sp. zn. 6 C 1031/89 ustanovil súdneho znalca Ing. J. M. na vypracovanie znaleckého posudku, zároveň uložil sťažovateľke a vedľajšej účastníčke zložiť trovy znaleckého dokazovania po 1 000 Sk,
- 22. marec 1996 – súdny znalec Ing. J. M. oznámil, že nemôže vypracovať znalecký posudok,
- 15. október 1996 – okresný súd ustanovil iného súdneho znalca Ing. J. L. na vypracovanie sub-kontrolného znaleckého posudku, zároveň uložil sťažovateľke a vedľajšej účastníčke zaplatiť trovy znaleckého dokazovania po 3 000 Sk,
- 7. november 1996 – sťažovateľka podala námietku zaujatosti sudkyne JUDr. P.,
- 8. november 1996 – okresný súd z dôvodu námietky zaujatosti ohliadku na mieste nevykonal,
- 12. november 1996 – sťažovateľka zložila preddavok na trovy znaleckého dokazovania,
- 13. november 1996 – vedľajšia účastníčka zložila preddavok na trovy znaleckého dokazovania,
- 22. november 1996 – súdny spis bol predložený krajskému súdu,
- 29. november 1996 – krajský súd o námietke zaujatosti rozhodol tak, že sudkyňa JUDr. K. P. nie je vylúčená z prerokovávania a rozhodovania veci,
- 11. december 1996 – spis sp. zn. 6 C 1031/89 bol vrátený okresnému súdu,
- 25. september 1997 – okresný súd nariadil ohliadku na mieste samom na 10. október 1997,
- 10. október 1997 – okresný súd vykonal ohliadku na mieste samom,

- 20. október 1997 – právna zástupkyňa sťažovateľky špecifikovala návrh na začatie konania z dôvodu prečíslovania spornej parcely, zároveň predložila výpis listu vlastníctva č. 48 z 13. októbra 1997,
- 2. september 1998 – sťažovateľka predložila okresnému súdu ďalšie doklady: výpis z listu vlastníctva č. 48 z 1. júla 1998, evidenčný list č. 595, geometrický plán č. 6008/3 z 18. mája 1987,
- 9. september 1998 – sťažovateľka predložila okresnému súdu kópiu katastrálnej mapy,
- 8. august 2006 – okresný súd vyzval sťažovateľku, aby sa vyjadrila, či na podanom návrhu trvá, alebo ho berie späť,
- 26. september 2006 – právna zástupkyňa sťažovateľky oznámila okresnému súdu, že na podanom návrhu stále trvajú,
- 10. marec 2009 – okresný súd žiadal Správu katastra Ž. (ďalej len „správa katastra“) o aktuálny výpis listu vlastníctva č. 48, ako aj ďalšie na vec sa vzťahujúce listiny, ďalej žiadal Obecný úrad D. (ďalej len „obecný úrad“) o oznámenie relevantných údajov o osobách odporcov v 1. až 3. rade, napokon okresný súd požiadal právnu zástupkyňu sťažovateľky o oznámenie jej známych informácií o osobách odporcov a o spornom pozemku,
- 31. marec 2009 – obecný úrad oznámil, že odporcovia v 1. až 3. rade nie sú v evidencii obyvateľov obce a nepoznajú ani ich príbuzných,
- 28. apríl 2009 – spis bol zaslaný ústavnému súdu,
- 7. máj 2009 – právna zástupkyňa sťažovateľky požiadala o predĺženie lehoty o 90 dní na upresnenie okruhu účastníkov (výzva okresného súdu z 10. marca 2009),
- 14. máj 2009 – spis vrátený z ústavného súdu,
- 20. máj 2009 – okresnému súdu bola doručená odpoveď zo správy katastra.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Pretože obsah základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručený v čl. 38 ods. 2 listiny [uvedenej ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza LISTINA ZÁKLADNÝCH PRÁV A SLOBÔD ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky (ďalej len „zákon č. 23/1991 Zb.)] je totožný so základným právom zaručeným v čl. 48 ods. 2 ústavy, porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy znamená súčasne aj porušenie tohto základného práva zaručeného v čl. 38 ods. 2 listiny.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 95/06).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 1031/1989 došlo k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd zároveň v okolnostiach posudzovanej veci uvádza, že predmetné konanie z hľadiska zbytočných priet'ahov neposudzoval v období pred dátumom nadobudnutia účinnosti zákona o ústavnom súde a jeho vzniku s prihliadnutím na nedostatok právomoci a ustálenú judikatúru ústavného súdu (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 26/95, III. ÚS 174/02, III. ÚS 299/04).

Ústava Slovenskej republiky nadobudla účinnosť 1. októbra 1992, Listina základných práv a slobôd (zákon č. 23/1991 Zb.) nadobudla účinnosť pre bývalú Českú a Slovenskú Federatívnu republiku 8. februára 1991, Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd nadobudol pre bývalú Českú a Slovenskú Federatívnu republiku platnosť

18. marca 1992, zákon o ústavnom súde nadobudol účinnosť 15. februára 1993 a Ústavný súd Slovenskej republiky vznikol 17. marca 1993. Ústavný súd poskytuje ochranu iba pred porušeniami základných práv a slobôd, ku ktorým došlo na území Slovenskej republiky po nadobudnutí účinnosti dokumentov, ktoré tieto práva zakotvujú a po jeho vzniku pokračujú, pričom nedostatok právomoci ústavného súdu v tejto veci nie je možné odstrániť. Zároveň však ústavný súd v rámci svojej ustálenej judikatúry prihliadol aj na dátum začatia konania pred okresným súdom a dobu, ktorá uplynula do dátumu vzniku ústavného súdu a dátumu účinnosti zákona o ústavnom súde (napr. rozhodnutia sp. zn. III. ÚS 18/00, III. ÚS 174/02).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05, I. ÚS 331/06). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd vzal do úvahy určitú skutkovú zložitosť posudzovanej veci vyplývajúcu najmä z potreby vykonania znaleckého dokazovania pre účely ustálenia dôkaznej situácie. K faktickej zložitosti prispela aj skutočnosť, že medzi účastníkmi konania sú aj neznáme osoby. Skutková zložitosť však nebola výlučnou a ani hlavnou príčinou doterajšej dĺžky konania.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom. Doterajšia dĺžka napadnutého konania teda nebola vyvolaná správaním sťažovateľky, a to aj napriek tomu, že v priebehu konania dochádzalo z jej strany k zmenám pôvodného návrhu, avšak v prevažnej miere išlo o reakciu na aktuálny vývoj procesnej situácie.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a konštatuje, že okresný súd bol po 17. marci 1993 (vznik ústavného súdu) v predmetnej veci bez akýchkoľvek dôvodov nečinný v období od 17. marca 1993 do 6. augusta 1993, t. j. takmer päť mesiacov, od 17. septembra 1993 do 13. apríla 1994, t. j. 7 mesiacov, od 13. apríla 1994 do 29. októbra 1994, t. j. viac ako 6 mesiacov, od 29. októbra 1994 do 13. marca 1996, t. j. takmer 17 mesiacov, od 22. marca 1996 do 15. októbra 1996, t. j. takmer sedem mesiacov, od 11. decembra 1996 do 25. septembra 1997, t. j. viac ako deväť mesiacov, od 20. októbra 1997 do 8. augusta 2006, t. j. viac ako osem rokov a deväť mesiacov, a od 26. septembra 2006 do 10. marca 2009, t. j. viac ako dva roky a päť mesiacov.

Okresný súd teda počas najmenej 15 rokov a 5 mesiacov (relevantného obdobia) vo veci nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka počas napadnutého súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovaných článkoch ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02, I. ÚS 1240/06).

K obrane okresného súdu, že „*Súčasný zákonný sudca potom, ako nastúpil na výkon funkcie, prevzal veľké množstvo nerozhodnutých vecí, a preto nemohol v každej bez prietahov konať*“, ústavný súd pripomína, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu nevyplýva prijatie účinných opatrení. Skutočnosť, že okresný súd mal problémy s vybavovaním veľkého množstva agendy, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníkov konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci účastníka, ktorý sa naň obrátil (I. ÚS 156/02, I. ÚS 65/04).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka sa domáhala priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 16 597 €, ktoré odôvodnila najmä dĺžkou trvania konania, dlhodobou nečinnosťou okresného súdu a významom predmetu sporu pre jej osobu.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľku dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, najmä s prihliadnutím na celkovú doterajšiu dĺžku konania a dlhotrvajúcu nečinnosť okresného súdu považuje za primerané v sume 8 500 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právna zástupkyňa sťažovateľky si uplatnila trovy za právne zastúpenie v celkovej sume 292,26 €.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2009 je 115,90 € a hodnota režijného paušálu je 6,95 €.

Sťažovateľke vznikol nárok na úhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2009 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnému súdu) v celkovej sume 292,38 € vrátane režijného paušálu a 19 % DPH.

Vzhľadom na to, že právna zástupkyňa sťažovateľky si nárok na úhradu trov uplatnila iba v sume 292,26 €, ústavný súd priznal úhradu trov iba v sťažovateľkou uplatnenej výške, tak ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2009